

SOCIJALNO UKLJUČIVANJE
ŽRTAVA TRGOVINE LJUDIMA I
NASILJA

Rad je zaštitio ženu

Odgovarajuće obrazovanje i ekonomsko osamostaljivanje ključni su preduslovi u borbi protiv trgovine ljudima i nasilja nad ženama. Stoga Udruženje građana „Atina“ svoje korisnice podržava da se zaposle ili započnu sopstveni posao. Ovo udruženje i samo radi na tome da postane ekonomski nezavisno, kroz preduzeće Bagel Bejgl, čija su specifična i kvalitetna peciva veoma tražena na tržištu.

Piše: Marija Dukić

Zene koje završavaju u lancu trgovine ljudima primoravane su da se bave prostitucijom, teškim radom, krivičnim delima, a neke od njih su i silom udavane još kao devojčice. U situacijama kada uspeju da se izvuku iz ovih

teških životnih okolnosti, veoma je važno pružiti im podršku da se oporave od trauma i uspeju da se osamostale. U tome im pomaže Udruženje građana „Atina“, koju je 2003. godine osnovalo nekoliko aktivistkinja kada su uvidele da samo institucionalna rešenja nisu dovoljna. „Prvo smo otvorile Privremenu kuću za žrtve trgovine ljudima, koja je i nakon 14. godina jedina te vrste u zemlji, a potom smo počele da im pružamo druge neophodne vidove podrške“, počinje priču o ovoj inicijativi Jelena Hrnjak iz „Atine“.

Iz kakvih porodica i socijalnih sredina prevashodno potiču žrtve trgovine ljudima i nasilja?

Jelena Hrnjak: To su jako teške priče, te naše realnosti. Mnoštvo je žena u Srbiji koje trpe nasilje i to ne prestaje. Ratovi se vode, pa prestanu, ali nasilje nad ženama ne prolazi. U Srbiji danas, žene trpe nasilje od muškaraca i jako često to nasilje ne prestaje, nego samo menja oblike. Žene trpe porodično nasilje, pa bežeći od jednog postaju žrtve drugog nasilja. Često nam se dešava da žene žrtve trgovine ljudima i nakon što se izbave iz te situacije, imaju nasilne partnere. One dolaze iz takve nemaštine da im je teško da prepoznaju nasilje, kada im svakodnevno preti glad. Pre nego što sam počela da radim u „Atini“ mislila sam da znam šta je siromaštvo, ali sada shvatam da nisam bila ni blizu tog saznanja. Posebno mi teško padaju osude na račun žena koje trpe bespoštedno nasilje i koje slama egzistencijalni pritisak. Nekada baš zbog te svojevrstne uslovljenosti i prinudenosti, ženama ne ostaje ništa drugo nego da prodaju svoje telo, ili delove svog tela da bi preživle i na taj način obezbedile svoj opstanak, kao i svoje porodice.

Ovog meseca su još tri žene izgubile život u partnerskom nasilju. Da li ima bilo kakvih značajnijih pomaka u rešavanju ovog problema?

J. Hrnjak: U takvim situacijama svi traže neko opravdanje umesto da se, konačno, jasno kaže da opravdanja za nasilje nema i da svi koji su odgovorni za tu problematiku počnu da rade u skladu sa takvim društvenim stavom. Znači, nulta tolerancija na nasilje! Mere koje propisuje naš zakon moraju neizostavno da se primenjuju i institucije moraju da se snažnije odupru i daju svoj nepodeljeni odgovor na ovaj gorući problem. I sama pretnja jeste nasilje, i tako mora biti tretirana. Osim ovoga, neophodno je razviti svest u društvu da je nasilje neprihvatljivo, uključujući i obavezu građana da ga prijave. Sa decom treba raditi od osnovne škole na ovim temama, naročito sa dečacima kojima treba da kako često citiram „silovanje postane odbojno isto kao i kanibalizam“. Kao što vidimo iz nedavnog ubistva u Rakovici, posredi je ukorenjen odnos posedovanja i objektivizacije žena, gde se muž sveti ženi ubijanjem deteta pred njenim očima, kako bi pokazao ultimativnu moć nad njihovim životima. Dokle god mi kao društvo dopuštamo ovakvu nadrealnost, značajnih pomaka nema i neće ih biti.

Šta su najvažnije mere podrške koje „Atina“ pruža žrtvama trgovine ljudima i nasilja?

J. Hrnjak: Za žene žrtve trgovine ljudima, koje kod nas pronalaze svoje utočište, ključno je da prolaze kroz proces osamostaljivanja. One nisu završile ni osnovnu školu i nemaju radne navike, već samo instinkt za preživljavanje. Socijalno uključivanje žena sa ovakvom pričom traje od nekoliko meseci do nekoliko godina. Za sve to vreme mi smo tu, nudimo im smeštaj, psihološku podršku u prevazilaženju traume, odlazimo sa njima na sudenja; pomažemo im da se ostvare u profesionalnom smislu, da se vrate u obrazovni sistem ili da započnu svoj posao. Sticanje ekonomske nezavisnosti je za njih presudno, jer u velikom broju slučajeva one nemaju

Proizvodi kompanije Bagel Bejgl

kome da se obrate za pomoć jer im je često njihovo okruženje nudilo i učestvovalo u samoj situaciji trgovine ljudima. Primera radi, u našem Udruženju nakon svih ovih godina jedna korisnica je baš ove godine uspela da upiše fakultet. To je prvi takav slučaj kod nas! Pre šest godina dok je ona još bila devojčica koja je dva puta izbavljena iz ruku trgovaca ljudima, počela sam da komuniciram sa njom. Dve godine smo bile u intenzivnom kontaktu, da bi tek u trećoj ona počela da mi ukazuje poverenje. U međuvremenu, ona je napravila ovaj iskorak, završila je srednju školu i upisala fakultet, s ciljem da se jednog dana i sama bavi aktivnostima kao što su naše i to me ohrabruje i čini neizmerno srećnom i ponosnom i na nju i na sve hrabre žene u našem društvu koje nam svojim primerima pokazuju snagu žene.

● Da li je i to bio razlog za odluku da se upustite u preduzetništvo?

J. Hrnjak: Državna pomoć udruženjima poput našeg izostaje i mi nismo mogli više da čekamo, iako smatramo njenom odgovornošću da se podjednako kao i mi brine o ovom problemu. Odlučile smo da naše udruženje uđe u proces ekonomskog osamostaljivanja, odnosno da obezbedimo sopstvene izvore prihoda. Osnovale smo kompaniju Bejgl za proizvodnju peciva, koja posluje potpuno tržišno. Nemamo nikakve povlastice, ali smo

uprkos svemu napravile uspešnu poslovnu priču. Već u prvoj godini poslovanja, kompanija je zarađivala toliko da je ušla u sistem PDV-a. Na početku svakog meseca, uredno izmirujemo sve obaveze prema državi, a preostala zarada namencjena je našim programima podrške. Osim što nam Bejgl polako postaje izvor prihoda, ova kompanija služi i za praksu i obuku za korisnice naših usluga, kako bi što lakše našle zaposlenje. U našim proizvodnim pogonima one se uče kulinarskom zanatu, i različitim životnim veštinama. Naravno, zapošljavamo i kvalifikovane profesionalke, kako bismo u kontinuitetu održale kvalitet proizvoda.

● Zašto ste se odlučile da proizvodite baš ovu specifičnu vrstu peciva?

Nagrada za unikatne proizvode

„Atina“ je sa svojim drugim projektom - izrade nakita, suvenira i korporativnih poklona - bila jedan od pobednika drugog kruga konkursa „Ideja za bolje sutra“, čiji je cilj da doprinese razvoju socijalnog poslovanja. Konkurs i ove godine organizuju UniCredit fondacija, UniCredit Banka, Fondacija Ana i Vlade Divac i Smart kolektiv, a nagradni fond je 40.000 evra.

J. Hrnjak: Ideja nam je bila da pravimo samo ono što bismo i same jele, a naši gastronomski kriterijumi su vrlo visoki. Proizvodnja bejgla je veoma zahtevna, i zbog toga je on i kvalitetniji, što naši kupci prepoznaju. Razvile smo i catering ponudu za koju, takođe, postoji interesovanje na tržištu. Polako se probijemo na tržištu najviše zahvaljujući kvalitetu. Naravno, zarada nije dovoljna da bismo ostvarile sve naše planove za razvoj programa podrške, pa razmatramo i širenje proizvodnje.

● Osim u pogonima Bejgla, vi korisnicama pomažete da prođu obuke i u drugim delatnostima?

J. Hrnjak: Naravno, žene imaju razne afinitete a mi im pomažemo da ih prepoznaju i realizuju. Obučavamo ih za razne veštine koje su im potrebne, a povezujemo ih sa različitim firmama koje mogu da ih podrže. Među korisnicama imamo i one koje se bave zanatima, ili rade administrativne i druge poslove u preduzećima, a neke od njih su i preduzetnice. Razumljivo je da ne vole da pominju svoju prošlost, jer to umće da izazove diskriminaciju, osude i etiketiranje, ali nadam se da ćemo napredovati kao društvo i da će jednog dana moći da govore o onome što su prošle bez posledica po njih. Bude mi puno srce kad ih slučajno sretnem na njihovim radnim mestima i vidim ih u punom sjaju, nasmejane i orne da menjaju svet.